

СЛОВО ВІД РЕДАКЦІЇ

Традиційним форматом для журналів є вступне слово «від редакторів», яке постає монолітним текстовим посилом стосовно номера, підкреслюючи його особливості, здобутки й досягнення. Цього ж разу редакція відійшла від звичних форм. Це спричинено абсолютно новим для МІКСу форматом роботи, а саме введення посади запрошеного редактора.

«Їжа та місто» є першим проектом, де всю роботу з добору текстів та їх рецензування виконала запрошена редакторка Олена Брайченко. Безумовно, її проект Їжакультура не лише популяризує знання про їжу, а й сприяє інституалізації food studies в Україні. Так само над номером працював соціолог Тимофій Брік, викладач Київської школи економіки.

Відтак номер вийшов різноплановим. Тут є і ахреографічна публікація, і соціологічні есеї, і тематична рецензія. Звісно, найбільшим є блок власне досліджень. Тексти охоплюють доволі широкий хронологічний відтинок – від доби бароко до початку ХХ століття.

Ольга Петренко-Цеунова з літературознавчого погляду досліджує «семантичний комплекс їжі та напоїв, конотації, яких набувають харчові образи у творах, способи ідейно-сюжетної реалізації теми їжі в різдвяних і великодніх ораціях та травестіях – гумористичних віршованих жанрах святкового бурлеску».

Текст Олексія Сокирка висвітлює контекст і всі деталі проведення бенкетів київських ремісників у другій половині ХVІІІ століття.

Світлана Булатова досліджує старопольський рукопис ХVІІІ століття «Zbiór dla kuchmistrza tak potraw jako ciast robienia», аби виявити німецькі спеціальтети, котрі готувались до польського столу.

Текст Ольги Казакевич переносить нас до світу української інтелігенції на рубежі ХІХ–ХХ століть. Харчові практики цієї соціальної групи, на її думку, є відображенням зв'язку із селом.

Case-study Ігоря Лильо привідкриває перед нами завісу аристократичного життя й аристократичного харчування на початку ХХ століття в Галичині.

Слово запрошеного редактора Олени Брайченко

Я неймовірно щаслива і вдячна головній редакторці фахового журналу МІКС Тетяні Водотиці за можливість долучитися до творення спецвипуску «№Їжа і місто».

Наукова дискусія, дослідження їжі в розрізі міської історії фактично й донині лишаються незаповненою лакуною. І якщо за останні кілька років помітно зросла кількість урбаністичних досліджень, до яких залучені фахівці різних галузей – історики, мистецтвознавці, соціологи, антропологи, мистецтвознавці тощо, то гастрономічні дослідження присвячені харчовій поведінці містян,

ресторанному ландшафту сучасного міста чи історії міських харчових практик серед представників різного прошарку містян у різні часи досі не окреслені у сучасній українській історіографії. І зараз, коли мова йде про українську кухню, в образі постають переважно пасторальні картинки традиційної селянської або обрядової кухні. Видається, що такий стан речей дещо несправедливий, адже споживання, харчові практики міста як у минулому, так і сьогодні є надпотужним пластом фактів і явищ, що потребують праці дослідників. Робота над цим номером показала, що українські вчені мають чим поділитися як з науковою спільнотою, так і з широким колом читачів, готових розвиватися й занурюватися в читання наукових статей. Теми, порушені дослідниками у цьому номері, свіжі, більшість джерел, використаних авторами публікацій, уперше вводяться до наукового обігу саме в розрізі гастрономічних досліджень.

Вступні зауваження редактора соціологічної частини спецвипуску Тимофія Бріка

Сьогодні не існує єдиного усталеного погляду на те, що таке соціологія і куди вона рухається. Саме тому мета цього блоку радше показати різні стилі соціологічного мислення.

У першому есеї я спробую розкрити історію соціологічних теорій про їжу та споживання. Однак мій короткий опис за великим рахунком збігається з описом розвитку всієї дисципліни. Мета цього тексту не в тому, щоб дати власний чи оригінальний погляд на розвиток соціології (власне, для цього авторові бракує досвіду та ерудиції), а в тому, щоб познайомити зацікавлених читачів з головними напрямками соціологічної літератури й посиланнями на сучасні дослідження їжі та споживання. Крім того, цей текст прагне показати, що соціологічні та історичні дослідження часто перетинаються і збагачують одне одного.

Другий текст є перекладом статті видання «Vox» про один із самих гучних скандалів в науці останніх років. У центрі скандалу – науковець, поп-зірка, який побудував свою кар'єру на дослідженнях їжі та патернів споживання різних продуктів харчування. Можливо, ви не одразу пригадаєте його прізвище, але ви могли чути про його дослідження. Українські ЗМІ неодноразово публікували його результати. Його дослідження були популярні серед світових ЗМІ, науковців і політиків. Дослідницькі результати впливали на розвиток маркетингу, психології, економіки. Проте бажання досягти успіху будь-якою ціною в науці, де культивується правило “публікації понад усе”, підштовхнуло відомого дослідника до маніпуляцій з даними. Сучасна українська спільнота переймається питаннями плагіату, наукометрії, власною продуктивністю та суспільною корисністю. Даний текст – повчальна історія для всіх нас. І хоч скандал спричинив серйозні репутаційні збитки, однак наука показала, що вона здатна до самоочищення й розвитку.